

Forfatter: Nansen, Peter

Titel: ANSIGT TIL ANSIGT

Citation: Nansen, Peter: "ANSIGT TIL ANSIGT", i Nansen, Peter: *Samlede Skrifter Bd. 3: Noveller; Skitser; Dramatiske Smaating*, Gyldendal, 1908-09, s. 7. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-nansen03ny-shoot-workid54213.pdf> (tilgået 27. juli 2024)

Anvendt udgave: Samlede Skrifter Bd. 3: Noveller; Skitser; Dramatiske Smaating

Ophavsret: Udgiver har den fulde ophavsret.

Dog kan værket gengives i det omfang som det følger af ophavsretsretlige undtagelser om citat, kopiering til privat brug mv. Desuden kan der ske kopiering til undervisningsbrug mv. i det omfang som det følger af aftaler indgået med Copydan og tilsvarende institutioner.

Nogle af værkerne i Arkiv for Dansk Litteratur er dog helt fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit.

Du kan finde hvilke værker fra Arkiv for Dansk Litteratur som er frie i [denne liste](#). Har du spørgsmål til benyttelsen af et værk, kan du kontakte udgiver: [Det Danske Sprog- og Litteraturselskab](#)

ANSIGT TIL ANSIGT

Et Par Gange hver Sommer plejede den unge Forfatter Kandidat Erik Prael at tage ud i Dyrehaven – altid til samme Sted – for i Ensomhed at nyde Naturen og samle Studier til sine literære Arbejder.

Hans Venner, der aldrig havde hørt ham udtale et begejstret Ord over en skøn Egn, en henrivende Udsigt, paastod, at han fuldstændig manglede Natursans, og at de yppige Skov- og Havedekorationer i hans Bøger var uvirkelige og ufølte, med en Ordpragt og Farveglød, der skulde dække over Tomheden.

Han selv sagde, at han maatte være Ansigt til Ansigt med Naturaanden Pan, for at denne kunde faa Magt over ham; at dette i mer eller mindre Grad var Tilfældet med alle, og at den paniske Skræk jo netop var et Bevis for den Indflydelse, som Ensomheden havde paa Naturens Magt over Menneskene.

Derfor tog han hvert Aar to, tre Gange alene ud i Dyrehaven – – –

Han laa udstrakt paa Ryggen under et mægtigt Bøgetræ, med Hænderne flettede sammen under Nakken; Hatten var falden af, og hans bløde, blondgule Haar faldt ned over hans høje, fint aarede Pande. Der var, som han laa dér og stirrede frem mod de drivende, pudrede Skyer paa den rene Sommerhimmel, noget smertelig træt over hans næsten 8 kvindelig fine Ansigt og et hjælpeløst Udtryk i hans tilslørede blaa Øjne, hvis skiftende Smil og Alvor Kvinder holdt saa meget af at fordybe sig i, fordi de aldrig vidste, naar de fangede ham selv deri.

Det var i Middagstiden, og Skoven var tom for Mennesker. Den hvilede i lykkelig, uforstyrret Harmoni; Solen skinnede skraat ind paa Stammerne og dryssede gennem Bladene Guld ned paa fjorgammelt Løv. Hen over Toppene drog sig en sagte Susen, en varmt aandende Kærligheds-Hvisken. Ellers var der saa lydløst tyst, at et Blads Falden til Jorden hørtes som en fin Knitren i det tørre Løv.

Det gik Erik Prael, som det kunde gaa ham, naar han i Kongens Have saá en Flok legende Børn, eller naar han en Søndag Eftermiddag mødte en tarvelig Borgerfamilje, der glad i sin beskedne Lykke traskede med Madkurven ud ad Alléen; som det gik ham, hver Gang hans urolige, utilfredse Hjærte stødte sammen med noget, der aandede Fred og Harmoni.

Han følte sig da som stillet overfor noget fremmed, der uden at ville det blev ham fjendligt; som han til daglig væbnede sig mod med et medlidende Smil, en overlegen Satire, der kun efterlod Bitterhed hos ham selv, men som i Dag blev til angstfuld Uro, en Manen frem af hans Livs "hvad" og "hvorfor", der flakkede som en Flamme i Trækvind.

Skovens mægtige, selvtrygge Fred lagde sig knugende paa hans Bryst; Trætoppenes Susen, der gik fra Top til Top, langt bort i det uendelige, æggede hans irritable Nerver.

Skovgudens Latter klang bag Træet, hvorunder han laa ...

Han vilde flygte, men blev liggende uden at røre sig. En Edderkop, der kravlede hen over hans blanke, solbeskinnede Støvle, fik ham til at fare 9 sammen; han vilde knuse den, men turde ikke af Skræk for at dræbe her i Ensomheden.

Om der stod Mænd dér bag Stammerne, Mænd med Knipler og Knive i Læderbælter? Om den tykke Gren, der strakte sig frem over hans Hoved, var raadden og faldt ned og knuste ham?

Han prøvede paa at tænke paa Dagmar, den lille brune Butiksjomfru; men det var, som om Kniplerne begyndte at svinge frem bag Træerne, som om Grenen deroppe begyndte at vippe. Han lukkede Øjnene og laa et Sekund ventende det forfærdelige.

Da han atter slog Øjnene op, hang Grenen latterlig rolig og solid paa sin Plads.

Det gav et Stik igennem hans Bryst: "Hvad Du dog er for en jammerlig fejk Karl."

"Hvem er Du i Grunden, store Forfatter, der er taget ud – for at samle Indtryk til Naturbeskrivelser? Hvem er Du, hvorfor lever Du her paa denne Jord, som Du spadserer hen over med lakerede Støvler?"

"Og hvad har Du en Gang været?"

Hvert Spørgsmaal var ham et nyt Stik i Brystet, der bange pressede sig sammen, saa Aandedrættet syntes at ville standse, mens Hjærtet slog tungt og hurtigt. Og de opskræmte Tanker arbejdede for at fange

Traadene i hans Liv.

- - - Han saá en spinkel lille Dreng med Tornyster paa Ryggen, der kilede ned ad Gaden, hvor Sneen laa i høje Driver, saa den lille Fyr næsten helt blev borte mellem dem. Der susede et Par Sneboldte om Drengens Øren, og Graaden sad ham i Halsen. Nu var han ved Trappen foran det gamle Hus. Hvor han dog stavrede op i en Fart! Og ind at smide sig med Ansigtet i Skødet paa den 10 blege unge Kone, der hvilede i Lænestolen og som klappede ham paa hans blonde Krøller, mens han græd ud i hendes Skød.

"Du lille stakkels Kujon - min egen lille Erik, naar vil Du dog blive Dreng som de andre?"

"Naar dog?" Det var, som En stod bag ved ham og spurgte. Men det døde hen i Trætoppenes hviskende Sus.

Han mindedes en Dreng, saa blød og saa god. Han saá ham staa i det halvmørke Kabinet med Panden trykket imod Ruden, stirrende ud i den snavsede Efteraarsaften paa Regnen, der skyllede ned paa de toppede Brosten. Og Barnet bad: "Kære Gud, lad Moder leve; tag mig i Stedet - hvorfor kan Du ikke lige saa godt tage mig, som ingen bryder sig om? Du skal, Gud. Hører Du, Du skal!"

Han saá den samme Dreng lidt ældre, doven i Skolen, læsende Romaner, gode og daarlige, i al sin Fritid; han saá ham sidde og gruble over, hvordan han dog skulde bære sig ad med at græde, hvis hans Fader døde. Og han bad, at hans Fader maatte leve saa længe, til han blev voksen nok til, at han lærte at græde. For det gik jo ikke an, at en Søn stod med tørre Øjne ved sin Faders Grav.

De havde staaet saa skarpt og tydeligt, Billederne fra hans Barndom, og dog saa vemodigt fjærnt. Men Barneskikkelsen havde han givet sit eget Ansigt, som det nu var, og der var noget uhyggeligt ved dette Barn med de store, sanselige Øjne.

Der gled en Taage hen over Minderne, en Taage, hvorfra der steg bange Suk, som Skibsbjælkernes Klage, naar Bølgerne bryder sig mod dem.

Han saá atter Billede paa Billede dukke frem. Han fandt i dem alle et Ansigt, der var hans, og 11 dog skreg det i ham, mere og mere angstfuldt fortvivlende: "Hvor finder jeg mig selv?"

"Mig selv, almægtige Gud, - mig selv?"

Tunge Minder fra Feriebesøgene derhjemme kom op; Faderen og han, der sad uforstaaende overfor hinanden, mens Faderen talte haarde Ord til ham, der forblev stum med Bitterhed og Haan i Sindet; Søskende, der, bebrejdende uden Ord, med taarefyldte Øjne hørte ham docere Meninger, som han ikke selv troede paa.

Ikke troede paa. Netop det var det, at han ikke troede, troede paa ingen og intet.

Nej, men han troede jo dog, havde jo dog sine Anskuelser, sin Livsbetragtning!

Han fik Kvalme ved det Ord "Livsbetragtning"; han rødmede ved at tænke det Ord til Ende.

Han, der intet vidste, intet havde tænkt til Bunds, intet havde levet, intet havde prøvet; - han, der ikke kunde sige et alvorligt Ord uden at tage Selvironiens Smil paa Slæbetov.

Og nu det, han skrev. Hvad *vilde* han? Hvad var hans Maal? Kunde han, der til Viden havde kun ynkeligt Vraggoods, til Tro kun vage Sympatier, til Følelser kun opstyltede Ord med Efterklang af *andres* Følelser - kunde han have nogetsomhelst at udrette? Han, der for at skaane sin Fader gik paa Akkord med, hvad han vilde sige, fordi han følte, at hans Alvor ikke kunde bære Byrden af at gøre andre Sorg, og som dog ved alt, hvad han skrev, kun vakte Forargelse hos dem, der holdt af ham - kunde han nogensinde finde et Ord, der vilde vække Genklang hos en eneste?

Var det da alt kun en flot Overfladiskhed, en egenkærlig Forfængelighed?

Var der da intet, der var ham selv?

Han prøvede at gentage i sin Erindring nogle 12 begejstrede Passus, han havde skrevet den foregaaende Aften, og som han havde fundet smukke, da han læste dem højt for sig selv i Stuens dæmpede Lampelys. Hvor de tog sig lyssky ud her i den stærke Sol, der brød Flosklernes tynde Skal og flossede dem i Trevler, og hvor Billederne saá grelt-sminkede ud i det ædruelige Dagskær!

Han laa kuet og sammenkrøben under sit Livs haanende Anklager. Han forekom sig selv foragtelig og latterlig i sine ny elegante Sommerklæder, i sine lyse, pletfri Handsker og med sin sivtynde, guldknappede Stok, hvoraf intet var betalt, og han saá sig i Tankerne stillet sammen med sine Søskende i deres tarvelige Dragter. Og dem havde han altid beklaget, fordi de ikke kendte til at nyde Livet.

Han kom saa til at tænke paa, hvordan han da havde nydt Livet, og han lod alle de Kvindeskikkelser, der dannede Rammen om hans "Liv", passere Revue.

Alle fortalte de ham, hvor smuk han var; alle elskede de hans Øjnes gaadefulde Spejl, hans Munds Amorsbue. Og *han*, han havde varme, hidsende Ord, bløde, smeltende Stemninger til dem alle, forstod saa godt at spinde dem ind i sig, at de aldrig uden Smerte slap ham. Men midt i al denne Rus stod han beregnende i sine Kært tegn, uden Kærlighed, uden stærke og løftende Følelser for en eneste. Det, han nød, var Tributen til sin Skønhed, de smigrende søde Ord, der kildrede hans Forfængelighed, og naar han havde nydt dette, kastede han den ofrende til Side, ikke plump og haardt, men saa blødt og varsomt, at han under Tiden ikke selv vidste, om det var ham eller hende, der rev Spindet itu.

Men *de* havde dog elsket; *han* naaede aldrig ud 13 over Kærligheden til sig selv. Skulde han det aldrig?

Hans Hoved smertede; Tvivlen og Angsten pressede Blodet til Hjærtet, og hans Gane var sammenpresset tør. Graaden trængte sig op; men det blev kun til spændte Trækninger i Ansigtet; og denne Graad uden Taarer syntes ham et spottende Billede paa hele Tomheden i hans Liv.

Han fo'r sammen i nervøs Rystelse ved smaa hurtige Skridt inde fra Skoven. Men da han fik set, at det kun var to unge Damer i lyse Sommerkjoler og med røde Parasoller, der kom henne mellem Træerne, fra den smalle Skovsti, skammede han sig over sin barnagtige Spøgelsefrygt ved højlys Dag. Forvirret og ør i Hovedet rettede han sig op, fik akkurat Tid til at indtage en nonchalant Stilling støttet op mod Træet og til at gribe den udslukte Cigaret, der laa ved Siden af ham i Græsset.

De unge Damer havde faaet Øje paa ham, og han følte, at de hviskede om ham. Idet de passerede forbi, med lidt febrilske Skridt, som Soldater, der marcherer under Fjendens Ild, faldt Eftermiddagssolen saa fristende varm paa deres hvide Nakker, og han hørte den ene sige: "Hvor han var smuk!"

Han sprang op og rystede Uhyggen af sig. Han saá sig omkring i Skoven. Saa det var dér mellem de solplettede Bøgetræer, at han havde set Røvere; saa det var den gemytlige gamle Knastgren dér, der havde villet slaa ham ihjæl! Og han svippede til den med sin Stok, saa smuldrende Mos regnede ned over ham.

Saa tændte han sin Cigaret og skyndte sig efter de to Damer ad Vejen ned til Taarbæk. Han gik rank og let, nynnede saa smaat og smækkede Hoveder af Fandens Mælkebøtter, der voksede i 14 Ansigtet af hans Skygge, som løb ind over Græsrabatten ved Kanten af Stien. Snart havde han indhentet Damerne, og da han gik dem forbi, sendte han dem et triumferende smilende Blik, som blev besvaret.

Nede paa Strandvejen var der livligt med Damer og Herrer, som promenerede efter Middagen, med Herskabsvogne og Omnibusser, som kom fra Banegaarden. Her i dette pulserende Liv fandt han atter ganske sin Ligevægt. Langsomt, sin Skønhed bevidst, drev han ned gennem Taarbæk, fangende Damernes Blik, trækkende i Form af kokette Smil Veksler paa fremtidige Møder.

Ved Bellevue standsede han. Bøjet frem over Rækværket foran den skraanende Plæne stod han og stirrede ud over Sundet, der laa og vuggede sig blødt som i en Hængekøje.

Hans Blik fulgte en lille Damper, der søgte over ad Skaane til, og, mens unge Tanker fyldte hans Bryst, pressede han overmodigt Tænderne sammen og krusede Læberne til et Smil. Og idet hans Haand langsomt gled ned fra Rækværket, mumlede han hen for sig:

"*Quand même* - Livet er lyst, og jeg skal vel vide at fange Lykken."

Saa gik han dovent ned mod Anlægsbroen.